

Hrytsyna O., Sholudko O. Status, problems and improvement of the pension system in Ukraine

In the transition to a market economy Ukraine acute problem of the welfare of citizens, one of the areas which is to improve pensions. Pension system, which is now functioning in our country is far from perfect, and the problem of pension reform is one of the most acute in Ukraine. Reforming the pension system in Ukraine started in 2003 with the adoption of the Law «On Compulsory State Pension Insurance» and «On private pension provision». According to the legislation provides for pension benefits on three levels: state PAYG, the funded system of compulsory state pension insurance system and voluntary private pensions.

Key words: pension system, pension reform, private pension provision, the funded pension system.

Грицына О., Шолудько О. Состояние, проблемы и пути совершенствования пенсионной системы в Украине

В условиях перехода Украины к рыночной экономике остро стоит проблема роста благосостояния граждан, одним из направлений которого является улучшение пенсионного обеспечения. Система пенсионного обеспечения, которая в настоящее время функционирует в нашей стране, далека от совершенства, а проблема реформирования пенсионной системы является одной из самых острых в Украине. Реформирование пенсионной системы началось в 2003 году с принятия Законов Украины «Об обязательном государственном пенсионном страховании» и «О негосударственном пенсионном обеспечении». Согласно данным законодательных актов пенсионное обеспечение предусматривает трехуровневую систему: государственная солидарная система, накопительная система обязательного государственного пенсионного страхования и система добровольного негосударственного пенсионного обеспечения.

Ключевые слова: пенсионная система, пенсионная реформа, негосударственное пенсионное обеспечение, накопительная пенсионная система.

Стаття надійшла 24.04.2017

УДК 657:336.71

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОМІЖНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКУ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

*Н Жидовська, к. е. н., Т. Гром'як, к. е. н.
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Від часу переходу вітчизняної банківської системи у січні 1998 р. на ведення бухгалтерського обліку відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) Національний банк України активно працює над удосконаленням правового забезпечення цього процесу та його узгодженням із вимогами МСФЗ. Однак ще існують певні розбіжності між вимогами чинного

банківського законодавства та МСФЗ, особливо щодо проміжної фінансової звітності [3].

У контексті інституційних змін, що відбуваються в банківській системі України, зокрема щодо подання банками фінансової звітності за МСФЗ, необхідно детально дослідити нормативно-правову базу та міжнародну практику стосовно складання проміжної фінансової звітності банків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз існуючих публікацій дає підстави для висновку про значну увагу до проблем фінансової звітності банків та її різних аспектів. Важлива роль у дослідженні окреслених питань належить таким ученим, як О. Васюренко, О. Вовчак, К. Волохата, А. Герасимович, Т. Косова, Н. Литвин, В. Міщенко, О. Малахова, І. Парасій-Вергуненко, О. Нужна, І. Сало, З. Щибиволок та ін. Існує низка підходів до складання та оприлюднення фінансової звітності банками, проте недостатня увага приділена правовим і практичним аспектам складання та подання проміжної фінансової звітності банками України згідно з МСФЗ.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження було вироблення науково обґрунтованих практичних рекомендацій щодо складання та оприлюднення проміжної фінансової звітності банків України згідно з МСФЗ.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 2016 р. банки України зобов'язані подавати всю фінансову звітність відповідно до міжнародних стандартів. З одного боку, для банківської системи МСФЗ не є чимось принципово новим, адже саме банки першими в Україні перейшли на міжнародні стандарти підготовки звітності ще у 1999 році. Однак стосувалося це лише річних звітів. З 2016 р. за МСФЗ має укладатися вся банківська звітність, включно з проміжними фінансовими звітами [1, с. 1]. Загальні питання, пов'язані зі складанням і поданням проміжної фінансової звітності у системі МСФЗ, регламентують МСБО 1 «Подання фінансової звітності» та МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність».

У МСБО 34 чітко визначено мету, сферу застосування, основні терміни, зміст та форми проміжної фінансової звітності, суттєві події та операції, періоди, за які слід подавати проміжну фінансову звітність, розкриття інформації в річній фінансовій звітності тощо. Згідно з МСБО 34 проміжна фінансова звітність – фінансовий звіт, що складається з повного комплексу фінансової звітності або з комплексу стислої фінансової звітності за проміжний період [4, с. 1]. Складові повного комплексу фінансової звітності показано на рис. 1.

Проміжний фінансовий звіт має містити, як мінімум, такі компоненти:

- а) стислий звіт про фінансовий стан;
- б) стислий звіт або стислі звіти про прибуток або збиток та інший сукупний дохід;
- в) стислий звіт про зміни у власному капіталі;
- г) стислий звіт про рух грошових коштів;
- г) деякі пояснювальні примітки [4, с. 2].

Використання фінансових звітів, складених за міжнародними стандартами, має низку переваг (рис. 2).

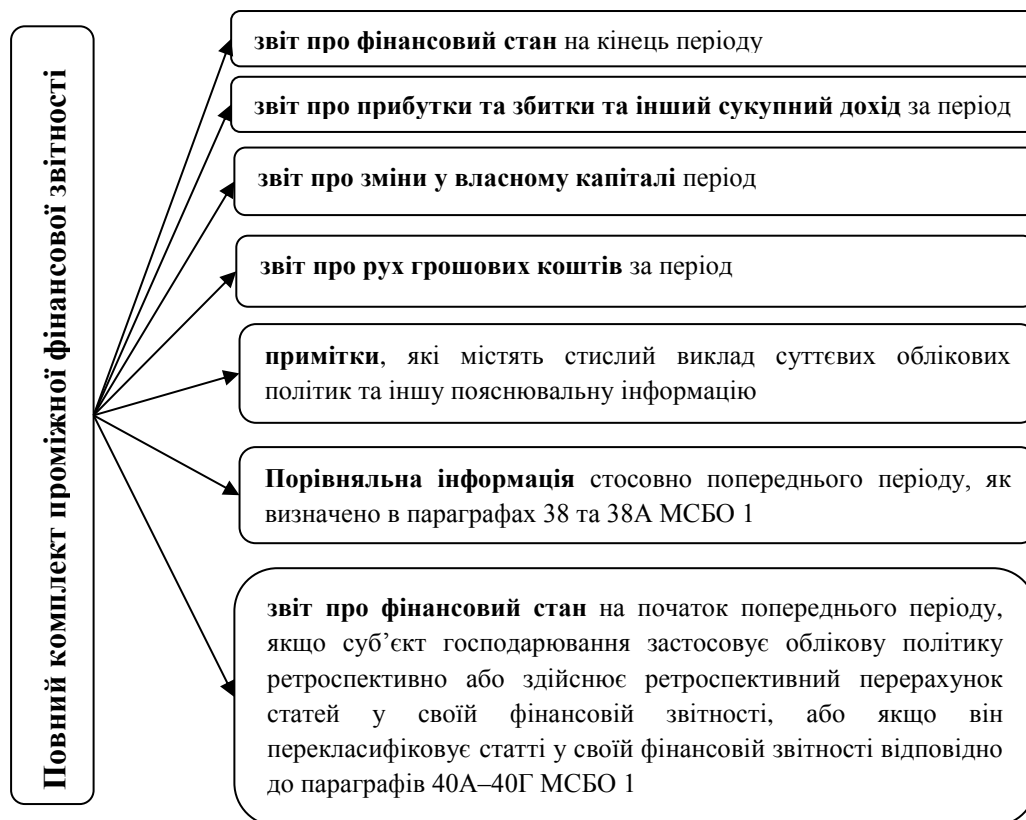

Рис. 1. Складові повного комплекту фінансової звітності*.

*Розроблено авторами на основі джерела [5, с. 4].

У постанові правління НБУ від 23 грудня 2016 р. № 414 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» уточнено строки подання звітності банків у 2017 році. Згідно з цим нормативно-правовим документом банки зобов'язані надсилати в електронному вигляді до НБУ інформацію про показники діяльності для її подальшого оприлюднення на веб-сайті центрального банку:

- щоквартально (I–III квартал), а також за звітний рік до 30 числа місяця, наступного за звітним періодом;
- до 25 квітня – уточнену інформацію за звітний рік з урахуванням річних корегувальних проведень, у тому числі за результатами зовнішнього аудиту [6].

Квартальну та річну фінансову звітність банки складають на основі файла А4 та файла 02 відповідно з поясненнями до форм звітності.

Примітки до квартальної/річної консолідованої та окремої фінансової звітності складаються, якщо дані статей основних форм звітності змінилися на 10 % чи більше порівняно з даними відповідних статей річної фінансової звітності.

Рис. 2. Переваги використання фінансових звітів, складених за міжнародними стандартами*.

*Розроблено авторами на основі джерела [2, с. 7].

Складання банком фінансової звітності на підставі даних бухгалтерського обліку відбувається з урахуванням корегувальним проведення щодо подій, які коригують дані після дати балансу. Корегувальні проведення банки здійснюють за наступні періоди (див. табл.). Зауважимо, що корегування за звітний рік після дня надання файла 25 повинні також враховувати річні корегування від аудиторів до 31 березня поточного року.

Фінансова звітність банку з урахуванням корегувальних проведення відображається в накопичувальному реєстрі [7]:

– за звітний місяць – для формування файла 02 (файл 02 за квітень, липень та жовтень додатково містить корегувальні обороти за проміжний звітний період з ознаками 9 та 0);

Таблиця

Терміни здійснення банком корегувальних проведень

№ з/п	Період, за який здійснюються корегувальні проведень	Термін здійснення корегувальних проведень
1	звітний місяць	– корегувальні проведень робляться до надання файла 02 (<i>всі корегувальні у файлі 02</i>); – до дня надання в січні поточного року файла 25 з окремою ознакою корегувальних проведень за відповідний місяць (<i>коригувальні у файлі 25 з окремою ознакою</i>).
2	проміжний період (квартал)	– протягом наступного місяця після закінчення проміжного періоду від дня надання файла 02 до дня надання файла А4 з окремою ознакою корегувальних проведень за звітний проміжний період (<i>всі квартальні корегувальні в файлі А4</i>).
3	звітний рік	– у поточному році в період після надання файла 25 до 31 березня з окремою ознакою корегувальних проведень за звітний рік.

– за звітний проміжний період – для файла А4 (обороты за корегувальними проведень за квартал з ознаками 9 та 0). Надсилається до НБУ до 25 числа місяця, наступного за звітним проміжним періодом (1-3 кв.);

– окремий накопичувальний реєстр корегувальних проведень за звітний рік, який банк використовує для формування файлів А4 та 81.

Доцільно також зазначити, що банки, які підлягають ліквідації, не складають фінансову звітність за МСФЗ. Останнім звітним періодом для них є період від початку звітного року до дати початку процедури ліквідації. Проте банки України, які були виведені з ринку у період з 2014 до 2016 року, дозволяли собі не оприлюднювати річну фінансову звітність за умов тимчасової адміністрації чи ліквідації в кінці року або в наступному за звітним до дати обов'язкового оприлюднення фінансової звітності.

Лише окремі банки в Україні дотримуються практики фінансового календаря. Такі банки оприлюднювали квартальну фінансову звітність за 2016 р. лише в складі Балансу та Звіту про прибутки та збитки. Однак така інформація нічого не говорить стейкхолдерам про фінансову діяльність банку, окрім як про його закритість і непрозорість. За останні кілька років Національний банк України робить активні кроки в напрямі надання стейкхолдерам ринку інформації відповідно до МСФЗ, зокрема скорочується «період тиші» з одного року до одного місяця.

Для порівняння, європейські банки зобов'язані оприлюднювати річну та квартальну фінансову звітність на своєму сайті в термін до 45 днів. Весь цей час – це так званий період тиші. Тобто це час для надання інформації акціонерам та регуляторам, робота з дочірніми структурами тощо. Лише «після періоду» тиші до термінів оприлюднення фінансової звітності банки можуть публікувати прес-релізи чи надавати інформацію про окремі результати своєї діяльності. Адже саме цей факт і є показником відкритості перед стейкхолдерами та користувачами фінансової звітності.

Висновки. Як показали дослідження, запровадження НБУ подання банками файла А4 на квартальній основі сприятиме збільшенню терміну зі збору, обробки, перевірки й аналізу інформації, дасть змогу здійснювати корегувальні проведення для забезпечення складання та оприлюднення достовірної проміжної фінансової звітності банків згідно з МСФЗ.

Нові вимоги Національного банку України до проміжної фінансової звітності банків згідно з МСФЗ очікувані, хоча й жорсткіші, ніж європейські. Це не нові окремі вимоги для підрозділів бухгалтерії чи звітності. Це вимоги до спільної роботи всіх структурних підрозділів банку загалом, кінцевим результатом якої є відкритість і прозорість діяльності.

Бібліографічний список

1. З 2016 року українські банки подаватимуть всю фінансову звітність за міжнародними стандартами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://accukraine.livejournal.com/28979.html>.
2. Корчак В. С. Переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами / В. С. Корчак // МСФЗ: дослідження, наука, практика, імплементація : матеріали відкритої міжнар. інтернет-конф. – Харків : Агентство з МСФЗ, 2015. – С. 7–8.
3. Литвин Н. Проміжна фінансова звітність банків України: правове регулювання та шляхи його вдосконалення / Н. Литвин // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2012. – № 8. – С. 34–40.
4. МСБО (IAS) 34 «Проміжна фінансова звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/go/929_049.
5. МСБО (IAS) 1 «Подання фінансових звітів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/go/929_013.
6. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України : Постанова Правління Національного банку України 23.12.2016 № 414 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0414500-16>.
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://stakeholder.com.ua/news/finansova-zvitnist-bankiv-zgidno-msfz-2017.html>.

Жидовська Н., Гром'як Т. Практичні аспекти формування проміжної фінансової звітності банку відповідно до міжнародних стандартів

Розкрито основні складові проміжного фінансового звіту за вимогами МСФЗ, обґрунтовано необхідність його застосування та обов'язкового подання з 2016 р. українськими банками. Показано переваги використання фінансових звітів, складених банками за міжнародними стандартами. Згідно зі змінами у нормативно-правовій базі НБУ визначено строки подання проміжної фінансової звітності й терміни здійснення банками корегувальних проведеннь. Встановлено, що нові вимоги

Національного банку до проміжної фінансової звітності банків згідно з МСФЗ та зміни у нормативній базі приведуть до відкритої та прозорої діяльності банків.

Ключові слова: банківська установа, проміжна фінансова звітність, міжнародні стандарти фінансової звітності, корегувальні проведення, звітний період, період тиші.

Zhydovska N., Gromiak T. Practical aspects of formation of the intermediate financial statements of the bank according to the IFRS

The article reveals the main components of the interim financial report for the requirements of IFRS, substantiation of the necessity of its application and the compulsory filing of 2016 Ukrainian banks. Filed the benefits of using financial reports, compiled by banks according to international standards. According to amendments to the normative base of the NBU, defined the terms of the submission of interim financial statements and the timing of implementation of banks corrective holding. Found, that the new requirements of the National Bank to intermediate financial statements according to IFRS and changes in the normative base, will lead to an open and transparent activity of banks.

Key words: banking institution, intermediate financial statements, international financial reporting standards, corrective holding, the reporting period, the period of silence.

Жыдовская Н., Громьяк Т. Практические аспекты формирования промежуточной финансовой отчетности банка по международным стандартам

Раскрыты основные компоненты промежуточной финансовой отчетности по требованиям МСФО, обоснована необходимость ее применения и обязательной подачи с 2016 г. украинскими банками. Показаны преимущества использования финансовой отчетности, составленной банком согласно международным стандартам. В соответствии с поправками к нормативно-правовой базе НБУ определены условия представления промежуточной финансовой отчетности и сроки реализации корректирующих проводок банков. Отмечено, что новые требования Национального банка к промежуточной финансовой отчетности согласно МСФО и изменения в правовой основе приведут к открытой и прозрачной деятельности банков.

Ключевые слова: банковское учреждение, промежуточная финансовая отчетность, международные стандарты финансовой отчетности, корректирующие проводки, отчетный период, период молчания.

Стаття надійшла 31.03.2017

УДК 657:336.027.2(477.83)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Р. Андрушко, к. е. н., О. Луса, к. т. н., З. Мирончук, к. е. н.
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин та інтеграція економіки України до СОТ зумовили зміни системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності.